

ÚJRA A SZÁMÍTÓGÉP HASZNÁLATÁNAK ISKOLAI OKTATÁSÁRÓL

RITTER BETTY

Ha „jó” a tanár, a számítógép nem lesz személyiségromboló, de ha nem, az irodalomóra sem éri el célját, és nem nevel olvasó emberré.

Arató Csongorral már váltottunk levelet a fenti témában. Személyesen is, és az érintett iskola faliújságján is. Most mégis, újra megfogalmazom ellenvéleményemet.

Ma a közoktatási paletta elég sokszínű. A gondos szülőknek – különösen egy nagyobb városban, mint ahol mi is élünk – van módjuk tájékozódni és választani az intézményi programok között, és ha úgy ítélik hasznosnak, számítógép használatára taníttatni gyermeküket, ha pedig ezt nem szeretnék, akkor mást választhatnak.

Egyetértünk abban, hogy vannak csak a gyermekkorban fejleszhető képességek, és talán még a fejlesztés egyik-másik módjában is azonosakat gondolunk. A kisgyerekeknek fontos a szabad levegő, a játék, a finommotoros- és a nagymozgások, a ritmusok, a zene, a pozitív érzelmi környezet, a sikerélmény, az értelmi szintjéhez mért ismeretek és még sok minden más mellett a szülőkkel, más felnőttekkel és a kortársaival való beszélgetések, alkalmasint viták. Nem gondolom azonban, hogy mindezt felülírná, sőt kizárná heti 1-2×45 perc a számítástechnika teremben.

Persze a szerepeket, eszközöket és célokat nem szabad összekeverni. Vannak olyan örök emberi értékek, amelyeknek hiányától szenved az egyén, és megsínyli a társadalom. Ilyen a többi között a szeretet. És vannak sajátosságok (mint pl. a gondolkodásra, tanulásra való képesség, a mozgáskoordináció), amelyeket különböző mértékben kaptunk születésünkkor, és ame-

lyek korlátozottan fejleszthetők. „*Ennek eszköze pedig nem a számítógép, hanem az olvasás, a fogalmazás, a versmondás, a színjátszás, az agyagozás, a kézművesség, a zene, a tánc, a torna és nem utolsósorban az önálló gondolkodást igénylő, a többi gyerekekkel közösen élvezett játék.*” Ebben egyetértünk. „*Ezek helyett órákat eltölteni magányosan egy monitor előtt...*” Nem tudom, csak gondolom, hogy nem is ezek helyett, hanem ezek mellett kínál fel számítógépet egy iskola a kis növendékeinek.

És akkor most lenne jó a számítástechnika-órák tartalmáról is szót ejteni.

Úgy tudom, van olyan jóváhagyott program, amely kifejezetten az alsó tagozatos korosztály számára készült, és úgy varázsolja el a kicsiket, hogy közben megtapasztalhatják: a számítógép valóban csak eszköz, de okos fejek vezérelte ügyes kezekben sokkal érdekesebb dolgokra való, mint a lövöldözős játékok, vagy az unaloműző pasziánszprogram. Játékba ágyazott memória- és figyelemfejlesztő gyakorlatok során át juthatnak sikerélményhez, miközben megtapasztalják, milyen egy gépet fegyelmezetten, eszközül birtokba venni. Azok számára, akiknek otthon nem adatik meg az a néhány pillanat, amikor szüleik munkájuk végeztével megengedik, hogy klimpírozzanak egy kicsit a billentyűzeten, ez is egy kis segítség az esélyegyenlőséghez. És akkor még a tanári szakértelem, a hozzáértő és a lehetőségeket alaposan ismerő ember kincsesbányájának mélyére nem is néztünk.

Örülnék, ha a kicsiknek örömmel számítástechnikát tanítók is *írnának arról*, hogy a személyiséget nem torzítani, hanem kiteljesíteni igyekeznek. Ha írnának arról, milyen módszerekkel dolgoznak. És írnának arról is, vajon, ha a számítástechnika-órákat törölnék, helyette lenne-e mód agyagozásra vagy más kézműves foglalkozásra, furulyaórára vagy cserkészkirándulásra. És arról, jó kiindulópont-e a számítógép körüli negatív jelenségeket a többi nevelési terület pozitív hozadékával hasonlítani össze, mintha mindenkitől, aki nem számítógépes, csak jót kapnának gyermekeink, miközben a számítástechnika-órán – ahol optimális esetben a tanár, és nem a gép a domináns – csak felesleges terhelést, szükségtelen ismereteket kapnak.

És hogy mikor kell ezt kezdeni? Magam is ismerek embereket, akik 60 éves koruk után tanultak meg számítógéppel dolgozni (vagy másokat, akik síelni), de sajnós olyanokat is, akiknek 60 éves korukra olyan merev a kezük, hogy nem képesek az egeret kezelni. És még inkább sajnálom, hogy olyanokat is ismerek szép számmal, akik bár a 60-hoz még sokára érnek el, de szinte kérkednek azal, hogy nem értenek a számítógéphez – ezzel is hangoztatva, hogy szerintük az elektronikus kultúra elembertelenít, mert szétzilálja kapcsolatainkat, stb.

Nem tartom helyesnek a kultúra egyes szeleteinek illetően szembeállítását: a városi életet a népi kultúrával vagy a természetjárással; a lélek építését az elektronikával; a hagyományőrzést a technika vívmányaival.

Sokan vagyunk és sokfélék. Sokféle családban élünk, sokféle gyerekekkel. Elismerem a másokat is óvni akaró jó szándékot, és tiszteletben tartom a bevált családi gyakorlatot a nomád vásárnapokkal. Mégis hozzáteszem, hogy – ugyan nálunk sem áll piederstálon sem a TV, sem a mosógép, de még a számítógép sem – mi a tábortűz helyett mégis otthon készítjük el vasárnapi ebédünket, és rendszeresen a nagyszülőkkel ebédelünk. Mindenkire érvényes életrecept nem létezik. Még egy családon belül is markáns különbségek mutatkoznak a gyerekek között. Az egyik gyerekemet a világból ki lehetne kergetni a néptáncal, a másik szívesen mórlikálja magát. Az egyik intellektuálisabb, a másiknak ügyes keze van, a harmadik türelmesen vár a sorára és sohasem elégedetlen.

Meddő vita lenne, és ellenpróba híján ellenőrizhetetlen, hogy az iskolában mikor kezdjék az angolt vagy a számítástechnikát. A mi gyerekekünk nem tanul alsó tagozaton az iskolában számítástechnikát, mert más prioritások szerint választottunk iskolát, és most sem tennénk másképpen. De megértem azokat is, akiknek fontos a számítástechnika, az emelt szintű nyelv-, matematika-, zene- vagy testnevelés-oktatás. A szülők szabadon választhatnak isko-

lát akár világnézet, akár specializáció szerint, és ez jól van így.

Ma a magyar közoktatás nagyon sok sebből vérzik. Tanárként a középiskolát, szülőként az óvodát és az általános iskolát tapasztalhattam meg belülről. Úgy látom, valóban nagy változásokra volna szükség. Sok év terhes hozadéka, hogy oktatásunk nem gondolkodás-, hanem memóriafejlesztő. De ennek nem a számítástechnika oktatása az oka. Mint ahogy annak sem, hogy hiányoznak a tantestületekből a nagy egyéniségek. A tanár egyetlen igazi munkaeszköze a személyisége. Ha ez ép és sokszínű, nyugodtak lehetünk, nem fogja tanítványait a monitor előtti magányos órákra kényszeríteni. Ha „jó” a tanár, a számítógép nem lesz személyiségromboló, de ha nem, az irodalomóra sem éri el célját, és nem nevel olvasó emberré.

Összefoglalásul: a számítástechnika-oktatás – általában a tanár céljának, módszereinek ismerete nélkül való – ellenzésével még alsósok esetében sem értek egyet. Igaz, kötelezővé tételével sem. Kategorikusan elutasítani valamit az iskola, a gyerek és a tanár lehetőségeinek, céljainak, eszközeinek ismerete nélkül csak akkor szabad, ha bűnről van szó, ha egyértelműen árt. De ez most nem az az eset.

